

Kust in beweging

Deltacommissie pleit voor duurzaam, maar flexibel

De kust is in beweging. Niet alleen letterlijk, met dynamiek op kleine en grotere schaal, van dagelijks getij tot grote overstromingen een paar keer per eeuw. Maar ook figuurlijk staat de kust niet stil. Onze kijk op de kust is veranderd sinds het advies van de eerste Deltacommissie uit 1960, opgericht naar aanleiding van de ramp in '53. Was toen veiligheid de eerste en vrijwel enige leidraad, nu kijken we daar in Nederland toch geïntegreerder tegenaan. Een van de aanleidingen voor dit Themanummer Kust van het Vakblad was dan ook het advies van de nieuwe Deltacommissie dat afgelopen september uitkwam (zie kader). Deze commissie had uitdrukkelijk als opdracht om waterveiligheid te waarborgen in samenhang met maatschappelijk functies, waaronder natuur. Het Vakblad had een gesprek met een lid van de Deltacommissie, professor Kabat, over de zeespiegelstijging, Natura 2000 en de plannen: “Rekening houden met het ergste, maar flexibel genoeg om je steeds aan te kunnen passen.”

— MARJEL NEEFJES

Het was een grote eer voor Pavel Kabat toen hij twee jaar terug door Cees Veerman gevraagd werd om lid te worden van de Deltacommissie. Hij had nog even zijn bedenkingen toen hij hoorde dat het een heuse staatscommissie betrof, een term waar hij als voormalig Oost-Europeaan (geboren in Praag) toch wat onprettige associaties bij had. Maar als hoogleraar aardsysteemkunde en klimaat aan de Wageningen Universiteit en bovendien nog voorzitter van de Waddenacademie van de KNAW, wetenschappelijk directeur van het nationaal onderzoeksprogramma Klimaat voor Ruimte en lead author van de IPCC (*Intergovernmental Panel on Climate Change*) had hij meer dan genoeg expertise om een nuttige inbreng te hebben in de commissie.

“Het was een bijzonder proces”, vertelt Kabat, terugkijkend op zijn tijd als lid van de Deltacommissie. “Als staatscommissie krijg je bij het uitzetten van onderzoek snel dingen gedaan, mensen zetten er echt andere werkzaamheden voor opzij. De combinatie van die snelheid met de diepgaande analyses van al die informatie is heel inspirerend. We wisten van tevoren natuurlijk nog niet waar we op uit zouden komen, maar ik vind het advies op onderdelen geniaal: rekening houden met het ergste, maar flexibel genoeg om je steeds aan te kunnen passen, bijvoorbeeld als er nieuwe inzichten

foto Marjel Neeffes

komen vanuit klimaatwetenschap. Vooral de opschaling van zandsuppletie is wat dat betreft ideaal. Als de zeespiegelstijging langzamer gaat, kun je de suppletie verminderen of zelfs stoppen, en als het harder gaat, suppleer je meer.

Stijging van 1 meter 30

Er is veel discussie geweest over de bovengrens die we aanhouden: een zeespiegelstijging van 1,30 meter (de bodemdaling meegerekend) in 2100. Die schatting is hoger dan die van het KNMI uit 2006, die voor Nederlandse kust uitging van gemiddeld 95 centimeter. Maar ons getal betreft een zogenaamde ‘plausibele bovengrens’, terwijl het KNMI-getal een gemiddelde waarde betreft. Ontwerp van veilige kustverdediging laat zich vergelijken met een ontwerp van een brug: je gaat niet uit van het gemiddelde gewicht aan auto’s dat er overheen rijdt als je zo’n brug bouwt. Nee, je neemt een zware militaire colonne en daar doe je nog een veiligheidsmarge bovenop. En trouwens, als je het over het hele budget van het Deltaplan bekijkt, schelen die 35 extra centimeters maar 0,2 van de 1,8 miljard die we jaarlijks nodig denken te hebben.

Een flink deel van dat budget gaat namelijk op aan achterstalig onderhoud en voortschrijdend inzicht, nog helemaal los van de zeespiegelstijging. Nog steeds is meer dan 1000 kilo-

bron Advies Deltacommissie

Advies Deltacommissie – Samen werken met water

Het advies van de Deltacommissie is te vinden op www.deltacommissie.com, waar ook een samenvatting, een film en nieuws te vinden is. Heel in het kort de twaalf aanbevelingen (zie kaartje hiernaast):

- 1 Veiligheidsniveau van dijken met factor 10 verhogen (10x zo kleine kans op doorbraak)
- 2 Keuze voor nieuwbouw op fysisch ongunstige locaties baseren op kosten-batenanalyse
- 3 Zorgen dat ontwikkelingen in buitendijkse gebieden afvoer rivieren niet belemmeren
- 4 Noordzeekust beschermen door zandsuppletie
- 5 Waddengebied laten meegroeien door zandsuppleties, onderzoek doen naar proces
- 6 Intergetijdengebied Oosterschelde in stand houden door zandsuppletie
- 7 Westerschelde openhouden en dijken versterken
- 8 Krammer-Volkerak Zoommeer inrichten voor berging overtollig rivierwater, en creëren zoet-zoutgradiënt
- 9 In rivierengebied Ruimte voor de Rivier en Maaswerken snel uitvoeren, overleggen met buurlanden over hogere afvoercapaciteit
- 10 Creëren 'afsluitbaar open' Rijnmond, en zorgen voor aanvoer zoet water vanuit IJsselmeer
- 11 IJsselmeerpeil verhogen met maximaal 1,5 meter, en IJsselmeer gebruiken als zoetwaterreservoir
- 12 Proces juridisch, financieel en politiek veiligstellen door Deltawet, Deltafonds en Deltaregisser

meter dijk niet op sterkte en bovendien is het idee over wat we moeten beschermen veranderd: niet alleen is de economische waarde toegenomen, ook hechten we nu meer waarde aan landschap, cultuur, natuur en reputatie. Reden om te streven naar een tien keer zo hoog veiligheidsniveau als waar de vorige Deltacommissie mee rekende, dus een tien keer zo kleine kans op overstroming.

Deltawet, Deltafonds, Deltaregisser

Los van die discussie over de zeespiegelstijging, zijn er eigenlijk opmerkelijk weinig negatieve reacties op ons advies geweest. Nog wat lokale tegenstand over de plannen om het IJsselmeerpeil met anderhalve meter te verhogen, maar dat was het eigenlijk wel. We hebben tijdens het traject veel zendingswerk gedaan, alle betrokken gedeputeerden hebben wel eens bij ons aan tafel gezeten. Bovendien zijn er eigenlijk geen serieuze alternatieve plannen gepresenteerd. Het kabinet heeft ons advies geaccepteerd en opgenomen in het Nationaal Waterplan. Er wordt nu gewerkt aan een Deltawet met een bijbehorend Deltafonds, dat onderdeel is van de crisismaatregelen. Ook komt er hopelijk komend najaar een Deltaregisser. Zelf hoop ik vooral dat die wet er snel komt, dan is het plan niet alleen klimaatbestendig, maar ook politiek bestendig. Voor sommige grote onderwerpen moet je

nou eenmaal kunnen doorpakken, dat red je niet door te polderen.

Uitgangspunt voor het advies is meebewegen met de natuur. Dat betekent dat er dynamische natuur ontstaat, met steeds veranderende omstandigheden. Dat verhoudt zich natuurlijk niet met Natura 2000, dat gebaseerd is op een verouderde visie op de robuustheid van statische natuur. Statische natuur is per definitie niet klimaatbestendig. Toch pleiten we ervoor om Natura 2000 nu uit te voeren. Er is nog tijd genoeg om te discussiëren over hoe het dan verder moet, en voordat we echt grootschalig zand gaan suppleren zijn we minstens 5 tot 10 jaar verder en dan zal de Europese wetgeving zich wel de kant van de dynamische natuur op bewegen. Bij LNV is die beweging al ingezet. Misschien dat dit advies nog een trigger kan zijn in die richting. Wat dat betreft is het concept van de EHS klimaatbestendiger. Misschien dat de corridors nog wat meer in de noord-zuidrichting kunnen liggen, zodat soorten bij opwarming noordwaarts kunnen migreren, maar het idee is prima.”◆

Marjel Neeffes, eindredacteur
redactie@vakbladnatuurboslandschap.nl